

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ชุมชนบ้านสะลง อำเภอมะนัง เป็นชุมชนเกษตรกรรม มีการทำนาข้าว ทำไร่ถั่วเหลือง ข้าวโพด ทำสวนลำไย เป็นอาชีพหลัก ชาวบ้านมีการผลิตน้ำหมักชีวภาพใช้เองโดยรับการสนับสนุนทางด้านความรู้วิชาการจากเกษตรอำเภอกรรวมวิชาการเกษตร และหน่วยงานของรัฐที่เข้ามาให้คำแนะนำ โดยวัตถุดิบที่นำมาใช้หมักน้ำหมักส่วนใหญ่ชาวบ้านจะใช้พืช ผักผลไม้ในท้องถิ่น ได้แก่ กกล้วย มะละกอ ฟักทอง ผักกาด ผักบุ้ง ผักตระกูลถั่ว มีบางที่ผลิตจากสัตว์ พวกปลา หอย มูลสัตว์ ซึ่งเป็นวัตถุดิบในท้องถิ่นที่หาได้ง่าย โดยสูตรน้ำหมักที่ผลิตกันจะมีการเติมน้ำตาลทราย กากน้ำตาล หรือน้ำอ้อยปนลงไปในส่วนผสม หัวเชื้อที่ใช้ในการหมักมีทั้งที่ใช้จากหัวเชื้อที่ได้รับการสนับสนุนจากกรมวิชาการเกษตร และจากหัวเชื้อที่ซื้อหากันเองจากท้องตลาด กระบวนการหมักน้ำหมักของเกษตรกรในชุมชนสะลง สามารถแบ่งกรรมวิธีการหมักโดยใช้แหล่งวัสดุที่ใช้หมักเป็นเกณฑ์คือ น้ำหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรจำพวกผัก ผลไม้ และน้ำหมักที่หมักจากเศษวัสดุจำพวกสัตว์ มูลสัตว์ โดยชาวบ้านจะนำน้ำหมักชีวภาพไปใช้ประโยชน์ในนาข้าว สวนไม้ผล ไม้ยืนต้น เป็นหลัก รองลงมาคือนำไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร

น้ำหมักชีวภาพที่ผลิตจากเกษตรกรที่ผลิตขึ้นใช้เองจากวัสดุพวกพืชและสัตว์ในพื้นที่สะลงมีคุณสมบัติเป็นกรด (pH 3.71 – 4.65) มีค่าการนำไฟฟ้า (EC) ไม่เกิน 9.05 ms/cm มีปริมาณธาตุอาหารหลักไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโปแตสเซียมไม่เกิน 0.58%, 0.15% และ 10.56% ตามลำดับ ส่วนสูตรน้ำหมักทางการค้ามีคุณสมบัติเป็นกลาง (pH 7.84) มีค่าการนำไฟฟ้าและปริมาณธาตุอาหารหลักในปริมาณที่สูง โดยมีค่าการนำไฟฟ้าสูงถึง 105.60 ms/cm ส่วนปริมาณธาตุอาหารไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโปแตสเซียม มีค่าสูงถึง 18.64%, 9.52% และ 0.84% ตามลำดับ กระบวนการหมักน้ำหมักชีวภาพแบบเติมอากาศและไม่เติมอากาศ มีผลต่อชนิดและปริมาณจุลินทรีย์ในน้ำหมัก แต่ไม่มีผลต่อคุณสมบัติบางประการของน้ำหมักที่เกี่ยวกับปริมาณธาตุอาหาร

เพราะฉะนั้นการที่จะได้มาซึ่งน้ำหมักที่มีคุณสมบัติที่ดี มีปริมาณและชนิดธาตุอาหารที่เพียงพอ เหมาะสมต่อการนำไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ควรจะพิจารณาเลือกแหล่งวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ในการหมักให้มีความหลากหลายของชนิด ไม่ปนเปื้อนสารเคมี และปราศจากโรคเป็นสิ่งสำคัญ รองลงมาคือขั้นตอนและกระบวนการหมัก ซึ่งขึ้นอยู่กับสูตร กรรมวิธีในการหมักเพื่อการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

5.2 ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยที่เน้นการสำรวจการผลิตและการใช้ประโยชน์จากน้ำหมักชีวภาพในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณสมบัติน้ำหมักชีวภาพของเกษตรกรในพื้นที่สละงต่อการนำไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตรเป็นหลัก ซึ่งในการทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้เน้นการวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารหลักของพืชในโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียมเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาคุณสมบัติของน้ำหมักเบื้องต้น ส่วนธาตุอาหารรองไม่ได้มีการติดตามตรวจวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นกลุ่มธาตุอาหารที่พืชต้องการแต่ต้องการในปริมาณที่ไม่สูงเมื่อเทียบกับธาตุอาหารหลัก อีกทั้งในการลงพื้นที่วิจัยทำให้ทราบปัญหาของการใช้น้ำหมักชีวภาพของเกษตรกรเกี่ยวกับผลผลิตต่อไร่ที่ต่ำเมื่อเทียบกับการใช้ปุ๋ยและสารเคมี ถึงแม้จะได้พืชผักที่ปลอดสารพิษ สารเคมี แต่ปัญหาเรื่องผลผลิตต่อไร่และช่องทางการตลาด การจัดจำหน่ายผลผลิตในกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ยังคงมีอยู่ ซึ่งตรงจุดนี้ถือว่าเป็นปัญหาและประเด็นสำคัญอีกอันหนึ่งที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งควรจะมีการติดตาม เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของการใช้น้ำหมักชีวภาพว่าเกษตรกรประสบความสำเร็จจากการใช้ประโยชน์เพื่อการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของตนเองมากน้อยประการใด และควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับช่องทางการตลาด การจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรในกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เกษตรกรในชุมชนต่อไป

